

Iestāde: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija Apstiprināts: Valsts sekretāra vietniece vides aizsardzības jautājumos, atbildīgā institūcija par HP IA – Alda Ozola Valsts sekretāra vietnieks investīciju attīstības jautājumos, atbildīgās iestādes vadītājs – Sandis Čakuls		Dokumenta nosaukums: Metodika 2014.-2020. gada Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda ieviešanā iesaistītajiem horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzībai		
Saskaņoja: Investīciju politikas departamenta direktore p.i. – Evija Bistere Vides aizsardzības departamenta direktore – Rudīte Vesere Klimata politikas departamenta direktore – Ilze Prūse Koordinācijas departamenta direktors – Māris Klismets Dabas aizsardzības departamenta direktore – Daiga Vilkaste	Sagatavoja: Investīciju politikas departamenta Programmu vadības nodaļas vecākā eksperte – Sarmīte Kļaviņa	Variants: 3 ar tehniskiem precizējumiem	Datums: 30.10.2017.	Lappuses: 1 no 31

METODIKA
2014.-2020. GADA EIROPAS REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS FONDA, EIROPAS SOCIĀLĀ FONDA UN KOHĒZIJAS FONDA IEVIEŠANĀ IESAISTĪTAJIEM horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzībai

30.10.2017.

SATURS

Izmantotie saīsinājumi.....	3
1. Specifiskā atbalsta mērķa ietekmes uz horizontālo politiku „Ilgtspējīga attīstība” noteikšana	4
2. HP IA īstenošanas uzraudzības pamatprincipi.....	14
3. Kompetences HP IA īstenošanas uzraudzībā.....	17
4. HP IA uzraudzības rādītāji projektu iesniedzējiem/finansējuma saņēmējiem.....	19
4.1. Zaļais iepirkums, zaļais publiskais iepirkums	19
4.2. Zaļās darbvietas	22
4.3. Ieguldītais finansējums eko-inovācijās	24
4.4. Atbalstu saņēmušie komersanti eko-inovāciju jomā	25
4.5. Apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās	26
4.6. Enerģijas gala patēriņš	26
4.7. Uzstādītā jauda no atjaunojamiem energoresursiem un saražotais enerģijas apjoms no atjaunojamiem energoresursiem	27
4.8. Pārstrādātie, reģenerētie un dalīti savāktie atkritumi	29
4.9. Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums.....	30

Izmantotie saīsinājumi

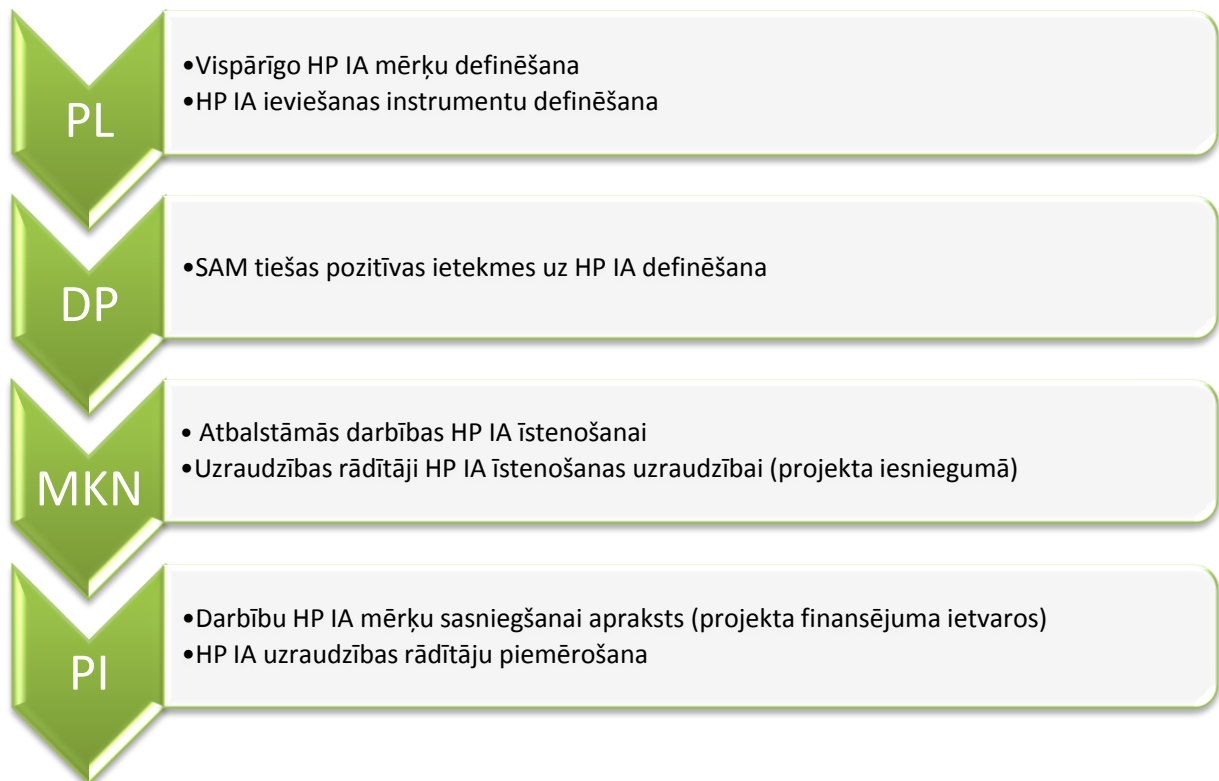
Atjaunojamie energoresursi – AER
Apakškomiteja – AK
Atbildīgā iestāde – AI
Darbības programma – DP
Horizontālais princips „Ilgtspējīga attīstība” – HP IA
Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma – KP VIS
Ministru kabinets – MK
Ministru kabineta noteikumi – MKN
Partnerības līgums – PL
Projekta iesniegums – PI
Sadarbības iestāde – SI
Siltumnīcefekta gāzu emisijas – SEG emisijas
Specifiskais atbalsta mērķis – SAM
Uzraudzības komiteja – UK
Vadošā iestāde – VI
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija – VARAM
“Zaļās” darba vietas – ZDV
Zaļais iepirkums – ZI
Zaļais publiskais iepirkums – ZPI

1. Specifiskā atbalsta mērķa ietekmes uz horizontālo politiku „Ilgtspējīga attīstība” noteikšana

Latvijas ilgtspējīgas un līdzsvarotas izaugsmes nodrošināšanai būtiska nozīme ir efektīvai dabas resursu apsaimniekošanai, zemas oglekļa dioksīda emisijas līmeņa ekonomikas attīstībai – klimata pārmaiņu samazināšanai, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, pieaugot ekonomiskajām aktivitātēm.

Kā viens no horizontālajiem principiem, īstenojot Eiropas Savienības fondu līdzfinansētus projektus, ir noteikts „Ilgtspējīga attīstība”. HP IA¹ mērķtiecīgi tiek aplūkots kā **vides aizsardzība un klimata pārmaiņu samazināšanas veicināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām**. Dabas resursu saprātīga izmantošana un vides saglabāšana nākamajām paaudzēm ir priekšnoteikums valsts izaugsmei, t.i., tautsaimniecības un sociālie panākumi nevar būt iegūti uz dabas resursu pārmērīgas izmantošanas un vides kvalitātes pasliktināšanas rēķina. HP IA tiek integrēts visa līmeņa politikas plānošanas un īstenošanas dokumentos, kas saistīti ES fondu ieviešanu.

1. attēls. HP IA integrācija politikas plānošanas un īstenošanas dokumentos

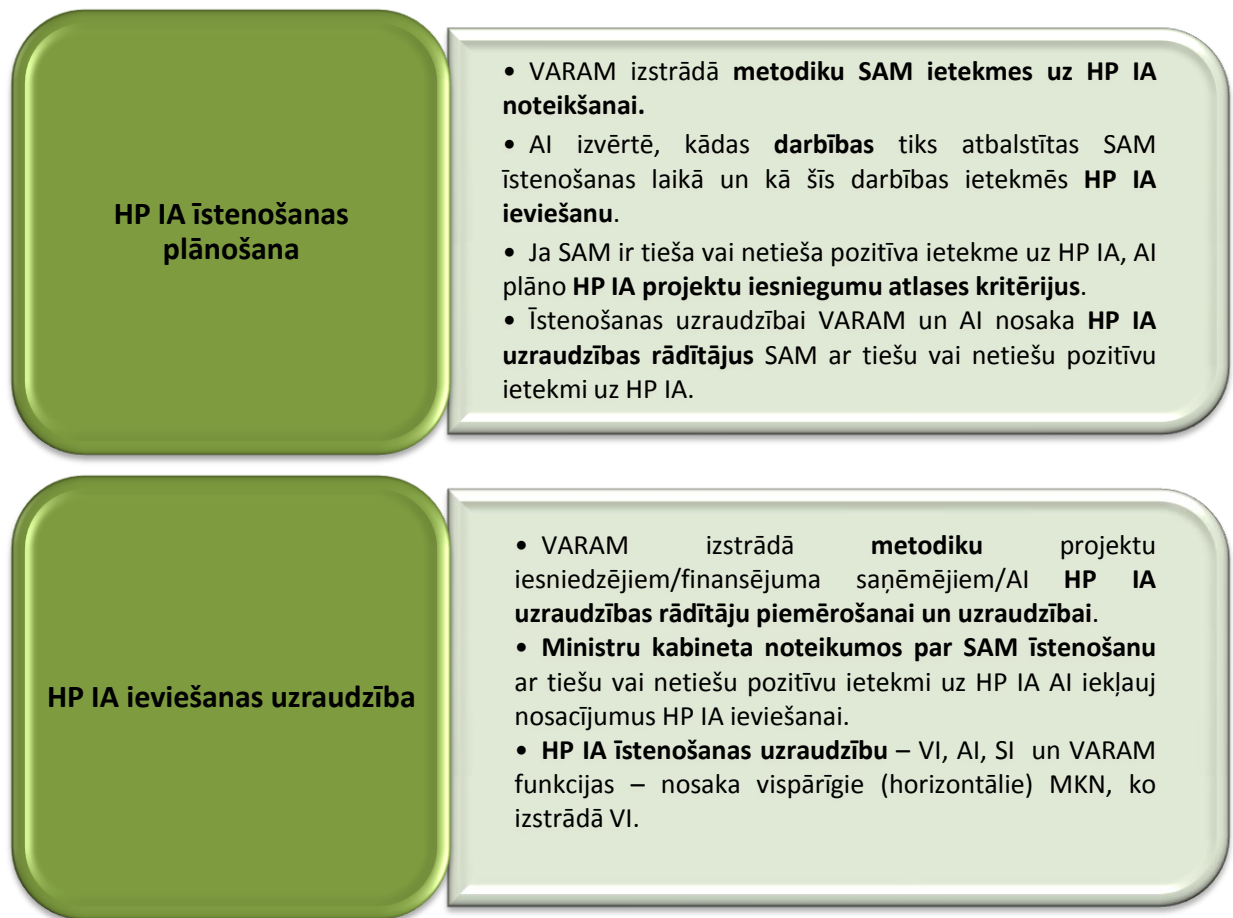

¹ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr.1303/2013 (2013. gada 17. decembris) ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006, 8. pants.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (ES) Nr.1303/2013 (2013. gada 17. decembris) **noteikti šādi mērķi HP IA īstenošanai:**

- ✓ dabas resursu racionāla izmantošana, vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana,
- ✓ klimata pārmaiņu samazināšana un resursu efektīvāka izmantošana, attīstot oglekļa mazietilpīgu ekonomiku,
- ✓ vides un klimata pārmaiņu risku novēršana, profilakse un pārvaldība, t.sk. zaļās domāšanas veidošana.

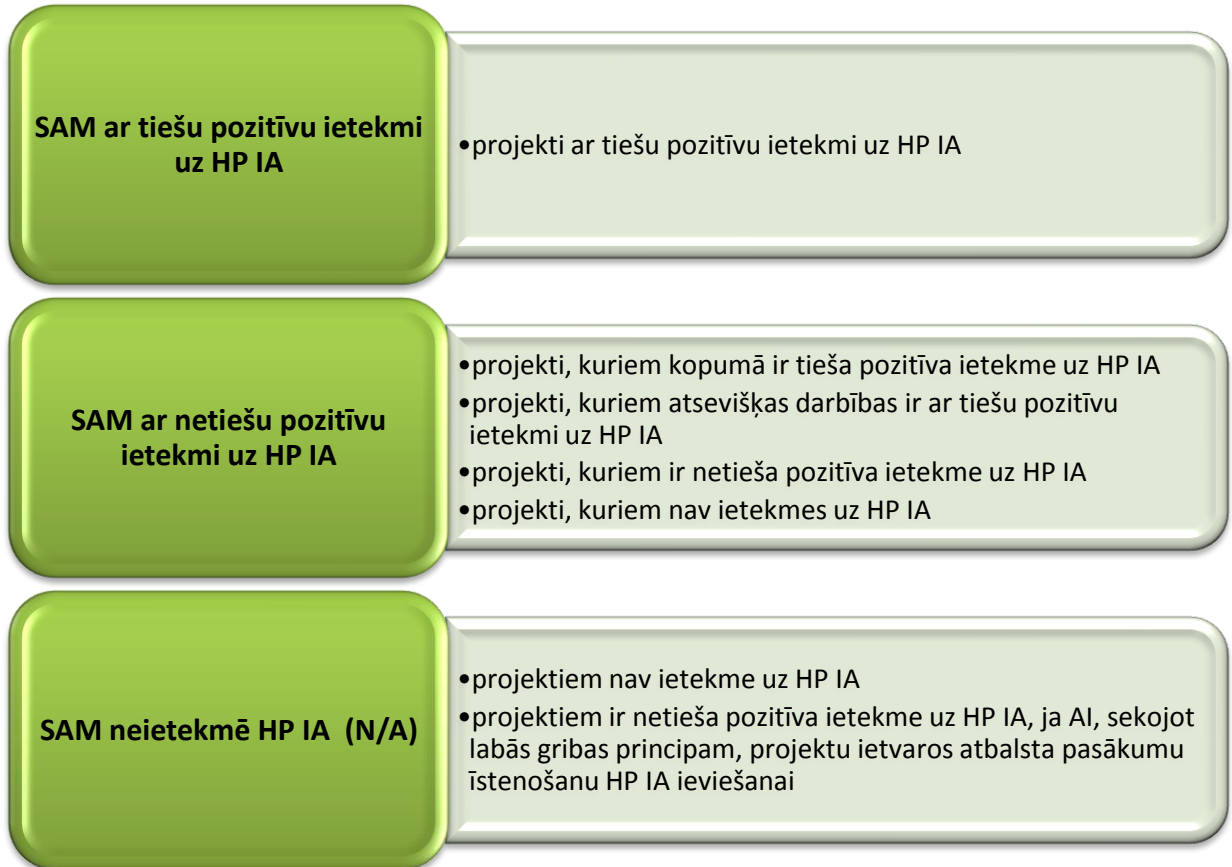
2. attēls. HP IA īstenošanas plānošanas un ieviešanas uzraudzības process

VARAM sagatavojusi priekšlikumus AI SAM ietekmes noteikšanai uz HP IA.

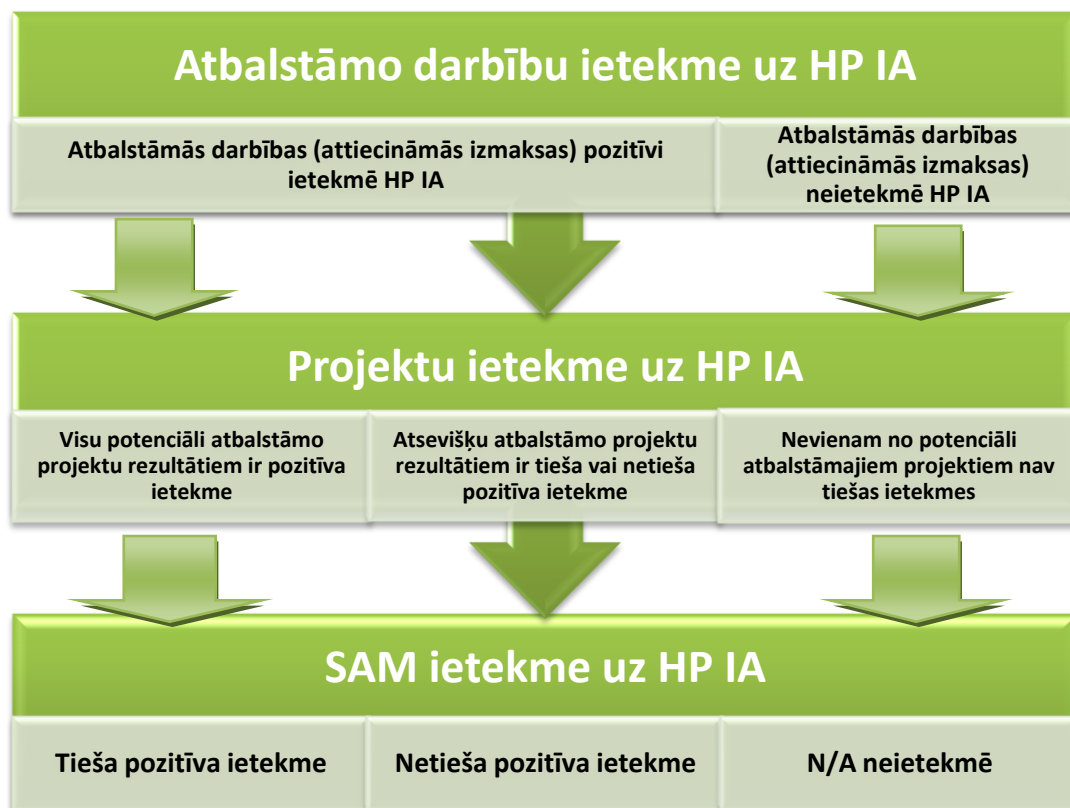
SAM ietekmes uz HP IA noteikšanai tiek izdalītās šādas ietekmes atkarībā no SAM īstenošanai plānoto projektu specifikas, t.i., plānoto projektu ietekmes uz HP IA:

3. attēls. Ietekme uz HP IA

1. Lai noteiktu SAM ietekmi uz HP IA, AI izvērtē, kādas darbības tiks atbalstītas SAM īstenošanas laikā un kā šīs darbības ietekmēs HP IA.

4. attēls. SAM ietekmes uz HP IA noteikšanas process

2. Kritēriji darbību (projektu, SAM) ar pozitīvu ietekmi uz HP IA identificēšanai:
 - 2.1. vidē novadītā piesārņojuma emisiju mazināšana,
 - 2.2. SEG emisiju samazināšana,
 - 2.3. notekūdeņu apsaimniekošana,
 - 2.4. gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu aizsardzība un apsaimniekošana,
 - 2.5. bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ainavu aizsardzība,
 - 2.6. dabas un energoresursu racionāla izmantošana un pārvaldība,
 - 2.7. atkritumu apsaimniekošana, atkritumu rašanās novēršana,
 - 2.8. trokšņa un vibrācijas mazināšana (izņemot darba vietas aizsardzību),
 - 2.9. pētniecība un izglītība vides aizsardzībai,
 - 2.10. vides un klimata risku mazināšana, profilakse.
3. Piemēri darbībām ar pozitīvu ietekmi (tieša, netieša) uz HP IA:
 - 3.1. darbības **ūdens piesārņojuma samazināšanai**:
 - 3.1.1. rekonstruētas/izbūvētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas,
 - 3.1.2. rekonstruēti kanalizācijas tīkli,
 - 3.1.3. paplašināta centralizēto kanalizācijas pakalpojumu pieejamība;
 - 3.2. darbības **ūdens resursu izmantošanas efektivitātes uzlabošanai**:
 - 3.2.1. ražošanā ieviestas tehnoloģijas, kur izmantots noslēgts tehnoloģiskā ūdens izmantošanas cikls,
 - 3.2.2. rekonstruēti ūdensapgādes tīkli,
 - 3.2.3. uzlabotas ūdensapgādes sistēmas;

- 3.3. darbības **atkritumu rašanās novēršanas un apsaimniekošanas jomā:**
- 3.3.1. atkritumu dalītās savākšanas sistēmas attīstība, tai skaitā, atkritumu dalītās vākšanas punktu izveide, atkritumu dalītās vākšanas laukumu izveide,
 - 3.3.2. atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai un atkritumu sagatavošana pārstrādei vai reģenerācijai,
 - 3.3.3. atkritumu pārstrādes un reģenerācijas jaudu palielināšana,
 - 3.3.4. tiks izmantotas tādas tehnoloģijas un izejvielas, lai gala atkritumus var pārstrādāt,
 - 3.3.5. tehnoloģijas nodrošina atkritumu rašanās samazinājumu vai novēršanu,
 - 3.3.6. tiks ieviestas ražošanas metodes, kas nodrošinās preču vai to sastāvdaļu otrreizējas pārstrādes iespēju;
- 3.4. darbības **gaisa piesārņojuma samazināšanai:**
- 3.4.1. tehnoloģiju nomaiņa vai modernizācija nodrošina gaisa piesārņojuma samazinājumu,
 - 3.4.2. plānota fosilo energoresursu efektīva un racionāla izmantošana,
 - 3.4.3. izmainīts energoresursu veids, fosilos energoresursus (nafta, gāze, ogles) aizstājot ar atjaunojamiem (ūdens, vēja, saules, ģeotermālajiem, biomasas un biogāzes energoresursiem)
 - 3.4.4. elektrotransportlīdzekļu uzlādes infrastruktūras izveide,
 - 3.4.5. paplašināts tramvaja tīkls,
 - 3.4.6. paplašināta dzelzceļa elektrifikācija,
 - 3.4.7. optimizēta transporta plūsma (riņķveida krustojumi, pārrejas, luksofori, plūsma novirzīta no blīvi apdzīvotām vietām),
 - 3.4.8. izstrādātas tehnoloģijas, kas nodrošina piesārņojošo vielu emisiju samazinājumu;
 - 3.4.9. ierīkoti velomaršruti, veloceliņi;
- 3.5. darbības **SEG emisiju samazināšanai:**
- 3.5.1. ražošanas iekārtās tiek samazināts elektroenerģijas patēriņš,
 - 3.5.2. ražošanas procesa optimizācijas rezultātā tiek panākts primāro energoresursu ietaupījums – siltuma avotu energoefektivitātes paaugstināšana,
 - 3.5.3. siltumenerģijas pārvades un sadales sistēmu rekonstrukcija un būvniecība, energoefektivitātes pasākumi ēkās,
 - 3.5.4. izmainīts izmantoto energoresursu veids, fosilos energoresursus (nafta, gāze, ogles) aizstājot ar atjaunojamiem (ūdens, vēja, saules, ģeotermālajiem, biomasas un biogāzes energoresursiem);
- 3.6. darbības **aprites ekonomikas veicināšanai:**
- 3.6.1. radītas inovatīvas tehnoloģijas, kas patērē mazāk energoresursus nekā šāda veida tirgū pieejamas tehnoloģijas,
 - 3.6.2. uzstādītas ražošanas iekārtas, kuras patērē mazāk energoresursus nekā esošās ražošanas iekārtas,
 - 3.6.3. iegādātās tehnoloģijas paredz nodrošināt ražošanas procesu, kurā par izejvielām tiek izmantoti atkritumi vai citā nozarē radušies blakus produkti ar mazu pievienoto vērtību,
 - 3.6.4. tiek ieviestas tehnoloģijas, kuras paredz vides piesārņojuma iepriekšēju novēršanu – salīdzinājumā ar iepriekš izmantotām tehnoloģijām vai citām plaši pielietotām tehnoloģijām nodrošina ražošanas procesu, neizmantojot procesus, kuri ir kaitīgi videi (rada vides piesārņojumu),
 - 3.6.5. tiek ieviestas tehnoloģijas, kuru rezultātā tiek aizstāta fosilo energoresursu izmantošana ar atjaunojamo energoresursu izmantošanu,
 - 3.6.6. tiek ieviestas jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās vai citas idejas vides tehnoloģiju jomā, kā arī izstrādņu un tehnoloģiju īstenošana tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā, kas uzlabo vides kvalitāti,

- 3.6.7. tiek ieviestas tehnoloģijas un veicamo pasākumu kopums, kas nodrošina dabas resursu efektīvu un lietderīgu izmantošanu tīrāka ražošanas procesa ieviešanā, samazinot izejvielu un enerģijas patēriņu, piesārņojošo vielu emisiju un atkritumu apjomu;
- 3.7. pasākumi **bioloģiskās daudzveidības** saglabāšanai:
- 3.7.1. antropogēno slodzi samazinošas infrastruktūras rekonstrukcija un izbūve, dabas aizsardzības plānu, sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrāde un īstenošana,
- 3.7.2. biotopu atjaunošanas pasākumi, t.sk. zaļās infrastruktūras atjaunošana;
- 3.8. **ZPI vai ZI** piemērošana:
- 3.8.1. veicot iepirkumus, konkursa nolikuma, atlases un vērtēšanas kritērijos tika vai tiks iestrādāti dažādi vides aspekti (iekārtu energoefektivitāte, videi draudzīgu materiālu izmantošana tajās u.c. pasākumi),
- 3.8.2. projekta īstenošanas laikā tiks iegādātas inovatīvas tehnoloģijas, kas savas darbības rezultātā rada mazāku ietekmi uz vidi (optimāls dabas resursu patēriņš, mazāka apjoma atkritumu daudzuma radīšana u.c. pasākumi);
- 3.9. **pielāgošanās klimata pārmaiņām** pasākumi:
- 3.9.1. applūšanas risku novēršana – virszemes noteces un lietus ūdeņu novadīšanas infrastruktūras būvju sakārtošana un attīstīšana,
- 3.9.2. esošo hidrotehnisko būvju rekonstrukcija un jaunu pretplūdu aizsargbūvju izbūve, jūras krastu erozijas samazināšanas pasākumi,
- 3.9.3. hidrotehnisko būvju, polderu sūkņu staciju un aizsargdambju – rekonstrukcija,
- 3.9.4. valsts nozīmes meliorācijas sistēmu (ūdensnoteku) rekonstrukcija un renovācija,
- 3.9.5. zaļās infrastruktūras izveide plūdu mazināšanai;
- 3.10. **profilakses un pārvaldības** pasākumi:
- 3.10.1. vides pārvaldības sistēmu un citu brīvprātīgu uz vides aizsardzību vērstu instrumentu ieviešana,
- 3.10.2. dabaszinātņu apguves kvalitātes uzlabošana – infrastruktūras un nodrošinājuma ar iekārtām, aprīkojumu un tehnoloģijām modernizācija,
- 3.10.3. tūrisma infrastruktūras izveidē ņemti vērā vides aizsardzības aspekti (prasības atpūtas vietu iekārtošanā),
- 3.10.4. vides monitoringa tīkla paplašināšana un modernizācija,
- 3.10.5. vides kontroles sistēmas attīstība,
- 3.10.6. nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru pilnveidošana,
- 3.10.7. sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi,
- 3.10.8. nodarbināto apmācība, mūžizglītības pasākumi,
- 3.10.9. pētniecība vides aizsardzībai.
4. Nosakot SAM ietekmi uz HP IA, AI izvērtē, vai plānots atbalstīt:
- 4.1. tikai tādus projektus, kur atbalstāmās darbības tieši ietekmē HP IA ieviešanu,
- 4.2. projektus vai atsevišķas darbības, kas tieši ietekmē HP IA ieviešanu, un projektus, kuriem būs netieša pozitīva ietekme vai nebūs ietekme uz HP IA ieviešanu,
- 4.3. projektus, kas nav saistīti ar HP IA ieviešanu, pieļaujot iespēju, ka atsevišķos gadījumos tiek atbalstīti pasākumi HP IA atbalstam.
5. Saskaņā ar 4. punktā veikto izvērtējumu, AI nosaka SAM ietekmi uz HP IA (skat. 1. pielikumu):
- 5.1. tieša pozitīva ietekme (4.1. apakšpunkts);
- 5.2. netieša pozitīva ietekme (4.2. apakšpunkts);
- 5.3. N/A neietekmē (4.3. apakšpunkts).

6. Izstrādājot MKN par SAM ar tiešu pozitīvu un netiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA ieviešanu, AI izvērtē, vai tajos:
- 6.1. piemērot ZPI vai ZI,
 - 6.2. iekļaut atbalstāmās darbības vides kvalitātes saglabāšanai un negatīvās ietekmes uz vidi un klimata pārmaiņām samazināšanai,
 - 6.3. jāiekļauj projekta HP IA rādītāji atbilstoši SAM mērķiem u.c. HP IA rādītāji, ja tie ir attiecināmi konkrētajam projektam (projekta iesniegumā).
7. Izstrādājot MKN par SAM, kuriem nav ietekme uz HP IA, ieviešanu, AI izvērtē tajos piemērot vai nepiemērot ZPI vai ZI. Paredzot piemērot ZPI vai ZI Ministru kabineta noteikumos, AI un SI nodrošina, ka KP VIS tiek ievadīts atbilstošais HP IA rādītājs.
8. Atbilstoši SAM piederībai 5. punktā minētajām grupām AI plāno projektu iesniegumu atlasē kritērijus saskaņā ar piemērojamo projektu iesniegumu atlasē veidu. Projektu iesniegumu atlasē kritērijus atbildīgās iestādes saskaņo ar VARAM UK procedūras ietvaros:

SAM ietekme uz HP IA	Projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošana
Tieša pozitīva ietekme	Piemēro kvalitātes kritēriju un/vai specifisko atbilstības kritēriju.
Netieša pozitīva ietekme	Piemēro specifisko atbilstības kritēriju vai izslēdzošu kvalitātes kritēriju, vai kvalitātes kritēriju ar papildu punktiem.
N/A neietekmē	Ja attiecināms, piemēro kvalitātes kritēriju ar papildu punktiem.

AI tās kompetencē esošajiem SAM izstrādā projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus atbilstoši „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gadam gada plānošanas perioda vadības likumam” un VI izstrādātās metodikas „Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu iesniegumu atlasē metodika 2014.–2020. gadam”, lai prioritāri nodrošinātu ES fondu atbalstu projektiem ar lielāku ietekmi uz HP IA:

- SAM ar *tiešu pozitīvu ietekmi* projektu iesniegumu atlasē piemēro:
 - atbilstības kritēriju (vērtējums: „jā”, „nē”, „jā, ar nosacījumu”), kuru neizpildot, projekta iesniegumu noraida, un/vai
 - kvalitātes kritērijus, ja attiecināms nosakot minimālo sliekšni nozares mērķu sasniegšanai un HP IA ieviešanai (vērtējumā piešķirami punkti),
- SAM ar *netiešu pozitīvu ietekmi* projektu iesniegumu atlasē piemēro specifisku atbilstības kritēriju, izslēdzošu kvalitātes kritēriju vai kvalitātes kritēriju, kas ir specifisks attiecībā uz HP IA īstenošanu, un kura izpildes gadījumā projekta iesniegumam piešķirami papildu punkti. Projekta iesniegumam nevar piešķirt papildu punktus, ja konkrētas prasības (nosacījumus) nosaka normatīvais regulējums;
- SAM, kuriem nav ietekmes, projektu iesniegumu atlasē piemēro kvalitātes kritēriju izņēmuma gadījumos, ja AI plāno pasākumus, kas saistīti ar HP IA ieviešanu, piemēram, atbalsta ZPI vai ZI piemērošanu.

Specifiskus HP IA atbilstības kritērijus piemēro ierobežotā projektu iesniegumu atlasē un atklātā projektu iesniegumu atlasē, ja pēc projektu pabeigšanas nosaka atbalsta apjomu, lielāku piešķirot projektiem, kas vairāk sekmē HP IA īstenošanu, kvalitātes kritērijus – atklātā projektu iesniegumu atlasē.

Piezīme. Attiecībā uz ierobežotu projektu iesniegumu atlasē, piemēro tādus pašus nosacījumus, kādi projektu iesniegumu vērtēšanas nolikumā tiek noteikti citu atbilstības un kvalitātes kritēriju vērtēšanai saskaņā ar likumu „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gada plānošanas perioda vadības likums”.

30.10.2017.

AI jāizvērtē, vai projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju kopā iekļaut arī **ZPI** vai **ZI projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju**:

- ZPI vai ZI projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijs ir kvalitātes kritērijs ar iespēju saņemt papildu punktus, t.i., **ZPI vai ZI kritērijs nav izslēdzošs kritērijs**

KVALITĀTES KRITĒRIJI	Vērtēšanas sistēma		Minimālais nepieciešamais punktu skaits
	Punktu skaits		
ZPI vai ZI piemērošana (HP IA kritērijs)			
iepirkuma konkursa nolikumā, atlases un vērtēšanas kritērijos tika vai tiks piemērots ZPI vai ZI,	AI nosaka punktu skaitu un kritēriju piemērošanas metodikā ZPI vai ZI īpatsvaru kopējā projekta iepirkumu līgumcena atbilstoši SAM specifikai		Kritērijs dod papildu punktus
iepirkuma konkursa nolikumā, atlases un vērtēšanas kritērijos nav plānots vai nav piemērots ZPI vai ZI.	0		

Šādu kritēriju AI var piemērot

- **SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi**, ja projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju kopā iekļauts specifisks atbilstības kritērijs, kuru neizpildot, projektu iesniegumu noraida, piemēram:

SPECIFISKIE ATBILSTĪBAS KRITĒRIJI	Vērtēšanas sistēma
	Jā/ Nē
Projekts atbilst Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālajai programmai 2008.–2015. gadam un augstam plūdu riskam, kuru mazināšanas aktivitātes nevar atlikt līdz 2016. gadam.	

- **SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi**, ja projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju komplektā iekļauts HP IA kvalitātes kritērijs, piemēram:

KVALITĀTES KRITĒRIJI	Vērtēšanas sistēma	Minimālais nepieciešamais punktu skaits
	Punktu skaits	
Ar sabiedrisko elektrotransportu pārvadāto pasažieru skaita pieaugums		
projektā plānots, ka ar elektrotransportu pārvadāto pasažieru īpatsvars projekta ietvaros sabiedriskajā transportā palielinājies mazāk nekā par ...%,	0	Jāiegūst vismaz 2 punkti
projektā plānots, ka ar elektrotransportu pārvadāto pasažieru īpatsvars projekta ietvaros sabiedriskajā transportā palielinājies no ...% līdz ...% neieskaitot,	2	
projektā plānots, ka ar elektrotransportu pārvadāto pasažieru īpatsvars projekta ietvaros sabiedriskajā transportā palielinājies no ...% līdz ...% neieskaitot,	4	
projektā plānots, ka ar elektrotransportu pārvadāto pasažieru īpatsvars projekta ietvaros sabiedriskajā transportā palielinājies vairāk nekā par ...%	6	

- **SAM ar netiešu pozitīvu ietekmi** ierobežotā projektu iesniegumu atlasē,
- izņēmumu gadījumos **SAM, kuriem nav ietekmes uz HP IA;**

- **SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi**, ja AI projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju kopā nav iekļāvusi specifisku HP IA atbilstības kritēriju vai HP IA kvalitātes kritēriju, **ZPI vai ZI projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijs ir izslēdzošs kvalitātes kritērijs**, kur, nesaņemot noteiktu punktu skaitu, projektu iesniegums tiek noraidīts, piemēram:

KVALITĀTES KRITĒRIJI	Vērtēšanas sistēma	Minimālais nepieciešamais punktu skaits
	Punktu skaits	
ZPI vai ZI piemērošana (HP IA kritērijs)		
ZPI vai ZI nav plānots piemērot nevienā projekta ietvaros īstenotajā publiskajā iepirkumā,	0	Jāiegūst vismaz 2 punkti
ZPI vai ZI plānoto iepirkumu īpatsvars ² kopējā projekta iepirkumu līgumcēnā sasniedz vismaz 10% finansiālā izteiksmē,	2	
ZPI vai ZI plānoto iepirkumu īpatsvars kopējā projekta iepirkumu līgumcēnā sasniedz vismaz 30% finansiālā izteiksmē,	4	
ZPI vai ZI plānoto iepirkumu īpatsvars kopējā projekta iepirkumu līgumcēnā sasniedz vismaz 50% finansiālā izteiksmē.	6	

Šajā gadījumā par ZPI vai ZI kritērijiem iepirkuma specifikācijās jāpiemēro tādi kritēriji, kas nodrošina SAM noteikto HP IA mērķu sasniegšanu, piemēram, SEG emisiju samazinājumu.

- **SAM ar netiešu pozitīvu ietekmi atklātā projektu iesniegumu atlasē**, ja ZPI vai ZI projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijs ir vienīgais HP IA projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijs ar iespēju saņemt papildu punktus, AI ir jāizvērtē iespēja noteikt ZPI vai ZI projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijam lielāku svaru no kvalitātes kritēriju summas. Ieteicams,
- ka ZPI vai ZI vērtēšanas kritērija īpatsvars kopējā vērtēšanas punktu skaitā ir vismaz 10% apmērā,
 - iespēju robežās noteikt SAM atbilstošu ZPI vai ZI minimālo īpatsvaru no projekta līgumu kopsummas, piemēram, ja kopējais punktu skaits ir 100 punkti:

KVALITĀTES KRITĒRIJI	Vērtēšanas sistēma	Minimālais nepieciešamais punktu skaits
	Punktu skaits	
ZPI vai ZI piemērošana (HP IA kritērijs)		
ZPI vai ZI plānoto iepirkumu īpatsvars ³ kopējā projekta iepirkumu līgumcēnā sasniedz vismaz 10% finansiālā izteiksmē,	2	Kritērijs dod papildu punktus
ZPI vai ZI plānoto iepirkumu īpatsvars kopējā projekta iepirkumu līgumcēnā sasniedz vismaz 30% finansiālā izteiksmē,	6	
ZPI vai ZI plānoto iepirkumu īpatsvars kopējā projekta iepirkumu līgumcēnā sasniedz vismaz 50% finansiālā izteiksmē.	10	

Punkti, piemērojot ZPI vai ZI projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju, tiek piešķirti, ja projekta ietvaros publiskiem iepirkumiem tika, vai tiks piemērots ZPI vai ZI (pievienota tehniskā specifikācija ar iekļautajiem ZPI vai ZI kritērijiem, norādītas preču un pakalpojumu grupas, kur tiks piemērots ZPI vai ZI). *Ja projekta iesniegums saņēmis papildu punktus par ZPI vai ZI piemērošanu projekta īstenošanā, finansējuma saņēmējs, sniedzot informāciju par*

^{2,3} Nosakot ZPI īpatsvaru, tajā neiekļauj preču un pakalpojumu iepirkumus, kur ZPI jāpiemēro obligāti (Biroja papīrs, drukas iekārtas, datortehnika un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūra, pārtika un ēdināšanas pakalpojumi, tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi, iekštelpu apgaismojums, ielu apgaismojums un satiksmes signāli (Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumu Nr.353 "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība" 1.pielikums)).

projekta īstenošanas gaitu, norāda par kādu summu īstenoti iepirkumi, kur piemēroti ZPI vai ZI kritēriji.

Piemērojot ZPI vai ZI, projekta iesniegumā nepieciešams:

- aprakstīt, kādām preču un pakalpojumu grupām tiks piemērotas vides prasības,
- norādīt, kāda iepirkuma procedūra tiks piemērota;
- ja iespējams, norādīt, par kādu summu tiks īstenoti iepirkumi, kuros tiks piemērots ZPI vai ZI;
- uzskaitīt, kādi kritēriji (EK ZI kritēriji vai citi) tiks izmantoti.

Punktus nepiešķir, ja ZPI preču vai pakalpojumu iepirkumos ir jāpiemēro obligāti saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumu Nr. 353 "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 353) 1.2. apakšpunktu.

9. HP IA īstenošanas uzraudzībai AI nosaka HP IA rādītājus tiem SAM, kuriem noteikta tieša vai netieša pozitīva ietekme uz HP IA un izņēmuma gadījumos SAM, kuriem nav ietekmes. AI izvēlētos HP IA rādītājus (projektu iesniegumā) saskaņā ar VARAM MK Kārtības rullī noteiktajā kārtībā par SAM īstenošanas MK noteikumiem:

SAM ietekme uz HP IA	HP IA īstenošanas uzraudzības rādītāji	
	Analīze katrā kalendārajā gadā par pabeigtajiem projektiem	Ziņošana plānošanas perioda vidus posmā un pēc SAM īstenošanas
Tieša pozitīva ietekme	Projektu HP IA rādītāji SAM iznākuma rādītāji Kopējie HP IA rādītāji ³ (ja attiecināms).	SAM HP IA rādītāji - specifiski vides kvalitātes rādītāji, piemēram, piesārņojošo vielu emisiju izmaiņas, CO ₂ emisiju samazinājums. Kopējie HP IA rādītāji (ja attiecināms).
Netieša pozitīva ietekme	Projektu HP IA rādītāji SAM iznākuma rādītāji Projektu skaits (finansējums), kas projektu iesniegumu vērtēšanā saņēmuši papildu punktus. Pabeigto projektu skaits, kas projektu iesniegumu vērtēšanā saņēmuši papildu punktus par HP IA. Kopējie HP IA uzraudzības rādītāji (ja attiecināms).	SAM HP IA rādītāji - specifiski vides kvalitātes rādītāji, piemēram, piesārņojošo vielu emisiju izmaiņas, CO ₂ emisiju samazinājums. Kopējie HP IA rādītāji (ja attiecināms).
N/A neietekmē	Ja AI piemēro specifisku HP IA kvalitātes kritēriju, tad VIS tiek ievadīts atbilstošais HP IA rādītājs.	

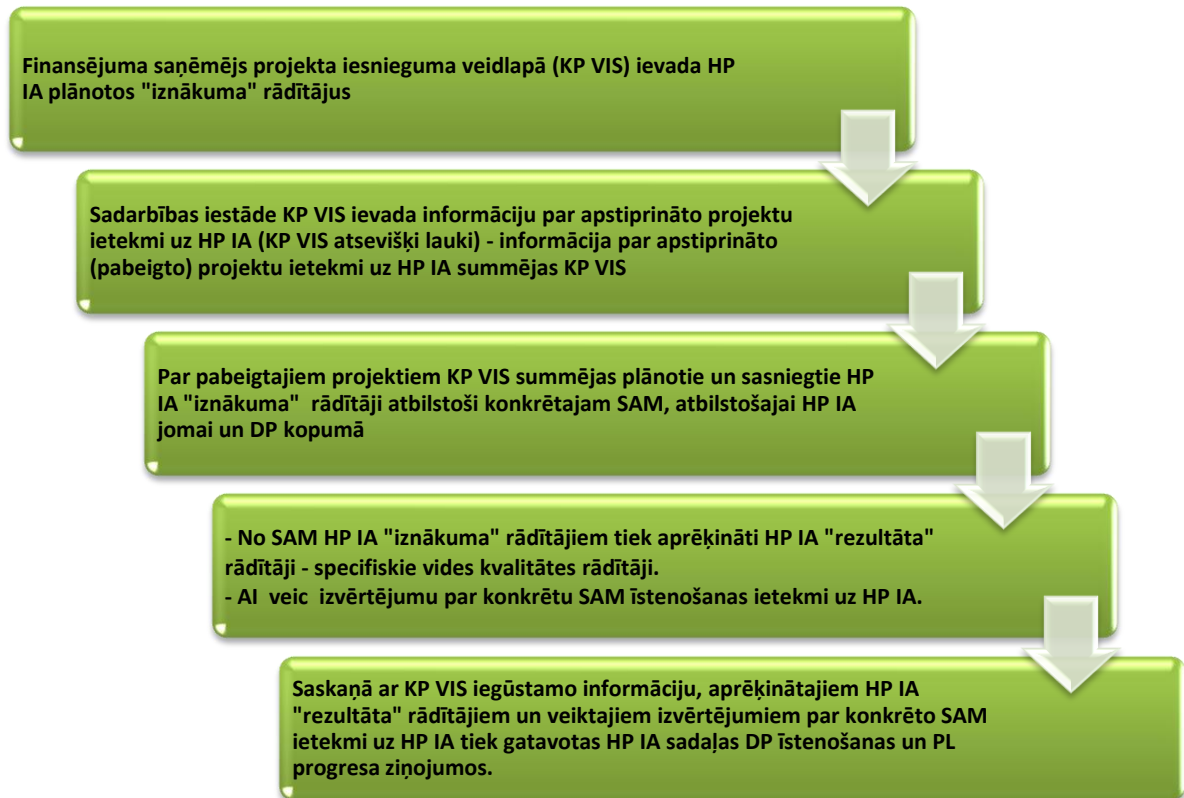
10. HP IA īstenošanas uzraudzību nosaka vispārīgie (horizontālie) MKN, ko izstrādā VI, un VARAM izstrādātā metodika.

³ HP IA rādītāji, kas ir attiecināmi uz lielāko daļu no SAM, piemēram, ZPI, ZDV.
30.10.2017.

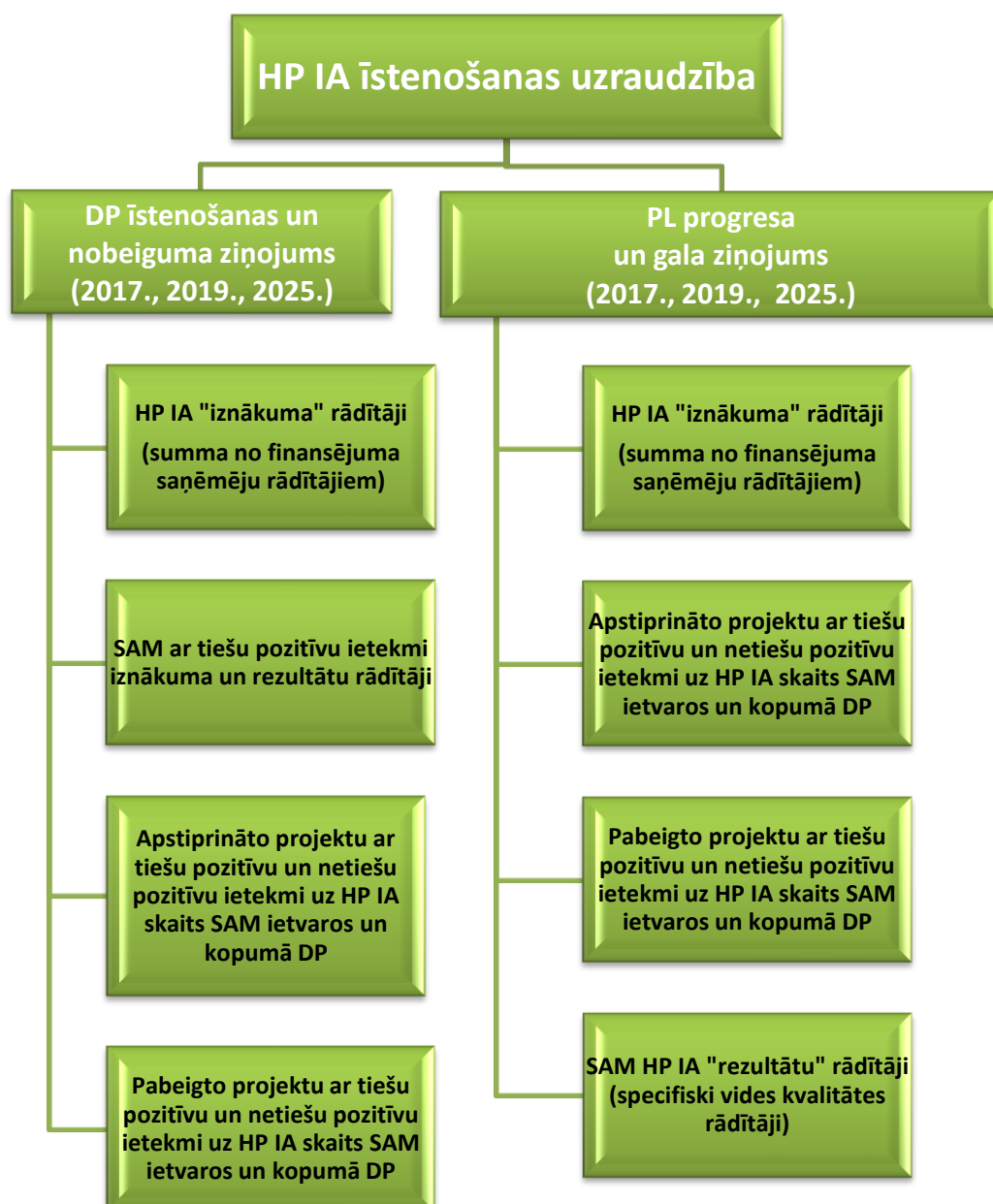
2. HP IA īstenošanas uzraudzības pamatprincipi

- HP IA īstenošanas uzraudzības pamatprincipi tiek atrunāti **horizontālos MKN par ziņošanu par DP un PL īstenošanas progresu.**
- **Lai nodrošinātu HP IA īstenošanas uzraudzībai nepieciešamo informāciju, KP VIS, paredzot datu laukus, uzkrāj:**
 - informāciju par projektiem ar tiešu pozitīvu ietekmi, netiešu pozitīvu ietekmi un projektiem, kuriem nav ietekmes uz HP IA (informāciju ievada sadarbības iestāde par apstiprinātajiem projektiem),
 - informāciju par pabeigtajiem projektiem ar tiešu pozitīvu ietekmi, netiešu pozitīvu ietekmi un projektiem, kuriem nav ietekmes uz HP IA (identificē ar KP VIS datu analīzes rīku),
 - kvantificējamus projekta līmeņa HP IA „iznākuma” rādītājus uzkrāj SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA, kā arī SAM, kuriem piemēroti HP IA projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji. Rādītāju vērtības plāno projektu iesniedzēji (finansējuma gala saņēmēji).
- **HP IA „iznākuma” rādītāji**
 - Ieguldītais finansējums eko-inovācijās (EUR),
 - Atbalstu saņēmušie komersanti eko-inovāciju jomā (skaits),
 - Apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās (skaits),
 - Enerģijas gala patēriņš, MWh
 - SEG emisijas (CO₂ ekvivalenta tonnas),
 - Uzstādītā jauda no AER (MW),
 - Saražotais enerģijas apjoms (AER) (MWh/gadā),
 - Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pretplūdu pasākumiem (skaits),
 - Dalīti savāktie atkritumi (tonnas),
 - Pārstrādātie atkritumi (tonnas),
 - Reģenerētie atkritumi (tonnas),
 - Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums (skaits),
 - To dzīvotņu platība, kuras saņem atbalstu, lai panāktu labāku aizsardzības pakāpi (ha),
 - ZDV (skaits) (atbilst pilna laika ekvivalentam)⁴,
 - ZPI vai ZI (EUR).
- **Kvantificējamus HP IA „rezultāta” rādītājus** atbilstoši izstrādātai metodikai aprēķina no HP IA „iznākuma” rādītājiem, vai arī veic izvērtējumu par SAM ietekmi uz HP IA.
- **HP IA īstenošanas progresu atspoguļo:**
 - DP īstenošanas ziņojumos (stratēģiskajos ziņojumos) sadaļā par HP IA īstenošanu,
 - PL progresa ziņojumā (plānošanas perioda vidus posma un noslēgumu ziņojumā),
 - vides monitoringa ziņojumos.

⁴ Aprēķinu skatīt 24. lpp.

5.attēls. HP IA uzraudzības procesa shēma

6.attēls. HP IA īstenošanas progresa atspoguļošana

3. Kompetences HP IA īstenošanas uzraudzībā

AI:

- nosaka SAM ietekmi uz HP IA;
- projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju kopā iekļauj HP IA kritērijus;
- atbilstošajiem SAM nosaka HP IA rādītājus projektu un SAM līmenī;
- MKN par SAM īstenošanu iekļauj HP IA īstenošanai nepieciešamās atbalstāmās darbības;
- MKN par SAM īstenošanu iekļauj normu par HP IA rādītāju, tostarp rādītāja ZPI vai ZI un ZDV uzkrāšanu;
- nodrošina kvantificējamu HP IA „rezultātu” rādītāju aprēķinu no HP IA „iznākuma” rādītājiem atbilstoši izstrādātai metodikai;
- nodrošina izvērtējumu par SAM ietekmi uz HP IA;
- nodrošina datu analīzi par SAM līmeņa HP IA „iznākuma” rādītājiem, kas uzkrāti KP VIS;
- nodrošina nepieciešamo papildu datu par ietekmes uz vides kvalitāti uzkrāšanu un analīzi izvērtējumiem;
- nodrošina labās prakses piemēru identifikāciju. Ar labo praksi attiecībā uz HP IA īstenošanu saprotot, ja:
 - papildu SAM sasniegtajiem vides kvalitātes un resursu ekonomijas rādītājiem īstenotajos projektos piemērots ZPI vai ZI;
 - papildu SAM sasniegtajiem mērķiem ir radītas papildu zaļās darba vietas;
 - papildu SAM sasniegtajiem mērķiem projektos īstenoti pasākumi vides piesārņojuma mazināšanai vai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai;
 - SAM ietvaros īstenoti kompleksi projekti, kas pozitīvi ietekmē vairākas vides aizsardzības jomas,
 - sasniegti augstāki uzraudzības rādītāji, nekā plānots esošā finansējuma ietvaros.

SI:

- izstrādā PI veidlapas, tostarp 3.3. sadaļas “Saskaņa ar horizontālo principu “Ilgspējīga attīstība” apraksts” un 3.4. sadaļas “Projektā plānotie horizontālā principa “Ilgspējīga attīstība” ieviešanai sasniedzamie rādītāji” par HP IA, aizpildīšanas metodiku, kur norādāms:
 - kādas darbības projektā plānots veikt HP IA nodrošināšanai,
 - kādi HP IA rādītāji piemērojami konkrētajam SAM/pasākumam,
 - kura informācija no sniegtā apraksta tiks izmantota projekta iesniegumu vērtēšanai,
 t.i., projekta iesniegumu veidlapas 3.3. sadaļā “Saskaņa ar horizontālo principu “Ilgspējīga attīstība” apraksts” projekta iesniedzējs norāda, kāda būs projekta īstenošanas ietekme uz HP IA, neatkarīgi no tā, vai konkrētā SAM/pasākuma projekta iesnieguma vērtēšanas kritēriju grupā ir iekļauti specifiski HP IA kritēriji, par kuriem vērtēšanas procesā tiek piešķirti punkti:

1. piemērs. Kritēriju kopā iekļauts HP IA kritērijs par ZPI vai ZI piemērošanu. Projekta iesniedzējs plāno iepirkumā, uz kuru attiecas MK noteikumu Nr. 353 1.2. apakšpunkts, piemērot ZPI principu, t.i., punktus vērtējumā šāds projekts nesaņem, bet projekta iesniedzējs apraksta iepirkumu un norāda plānoto sasniedzamo rādītāju.

30.10.2017.

2. *piemērs*. Kritēriju grupā nav iekļauts HP IA kritērijs par ZDV izveidošanu, bet projekta iesniedzējs apraksta, ka, īstenojot projektu tiks izveidotas ZDV un norāda plānoto sasniedzamo rādītāju.

- kontrolē, ka projekta iesniegumā projektiem ar tiešu vai netiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA norādīti HP IA rādītāji, tostarp rādītājs ZPI vai ZI un ZDV, kas ievadīti KP VIS;
- nodrošina projekta līmeņa HP IA rādītāju uzskaiti, apkopošanu un kontroli;
- kontrolē HP IA rādītāju sasniegšanu pēc projekta pabeigšanas un projekta pēc ieviešanas periodā.

VARAM:

- piedalās plānošanas dokumentu izstrādē par HP IA;
- sniedz metodisko atbalstu AI un SI, t.sk. izstrādā metodiku HP IA ietekmes identificēšanai un īstenošanas uzraudzībai:
 - darbību identificēšanai ar pozitīvu ietekmi uz HP IA,
 - projektu iesniegumu HP IA vērtēšanas kritēriju piemērošanai,
 - HP IA rādītāju piemērošanai,
 - projekta ietekmes uz HP IA noteikšanai,
 - SAM ietekmes uz HP IA noteikšanai;
- izstrādā kvantificējamu un savstarpēji salīdzināmu datu kopumu uzkrāšanai;
- sagatavo atzinumus par ESI fondu tiesību aktu projektiem, kas skar HP IA ieviešanu;
- sagatavo atzinumus par SAM novērtējumiem;
- sagatavo atzinumus par vadlīniju un metodisko materiālu projektiem, projektu iesniegumu atlases metodiku projektiem u.c. dokumentiem, kas skar HP IA ieviešanu;
- sagatavo DP īstenošanas ziņojuma un PL progresa ziņojuma daļas par HP IA ieviešanu. Lai sagatavotu atbilstošās ziņojumu daļas par HP IA īstenošanu, analizē KP VIS pieejamo informāciju:
 - par ZI vai ZPI piemērošanu;
 - par ZDV atbilstoši:
 - projekta iesniedzēja/atbalsta saņēmēju juridiskajam statusam,
 - projekta iesniedzēja/atbalsta saņēmēju saimnieciskās darbības klasifikācijai;
 - par eko–inovāciju izstrādē un ieviešanā ieguldīto finansējumu kontekstā ar kopumā sniegto atbalstu komersantiem un zinātniskajām institūcijām;
 - par atbalstītajiem komersantiem eko–inovāciju jomā, saistībā ar SAM iznākuma rādītāju „To komersantu skaits, kuri saņem atbalstu, lai laistu tirgū jaunus produktus”, „Atbalstīto komersantu skaits”;
 - par apmācītajiem (izglītotajiem, informācijas pasākumos iesaistītajiem) vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā, iespēju robežās norādot HP IA identifikācijas kritēriju (skat.1. daļas 2. punktu);
 - par primārās enerģijas gala patēriņa samazinājumu un analizē SEG emisiju samazinājumu;
 - par saražoto enerģijas apjomu no AER un SEG emisiju samazinājumu, salīdzinājumā ar fosilo energoresursu sadedzināšanas laikā radītajām SEG emisijām;
 - par:
 - dalīti savākto atkritumu apjomu,
 - pārstrādāto atkritumu apjomu,
 - reģenerēto atkritumu apjomu;
 - par aglomerācijas iedzīvotāju radīto vides slodzi.

4. HP IA uzraudzības rādītāji projektu iesniedzējiem/finansējuma saņēmējiem

4.1. Zaļais iepirkums, zaļais publiskais iepirkums

ZI^{5,6} ir viens no vides politikas instrumentiem līdztekus videi draudzīgām tehnoloģijām, videi draudzīgu preču ražošanai un vides pārvaldības sistēmu ieviešanai. ZI ir process vides aizsardzības prasību integrēšanai iepirkumos, aplūkojot preces vai pakalpojuma izmaksas visā to aprites laikā – sākotnējo cenu, ekspluatācijas izmaksas (piemēram, elektroenerģijas un ūdens patēriņš, apkope), radīto atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, utilizācijas izmaksas, kalpošanas ilgumu u.c.

ZPI ir „process, kura ietvaros valsts un pašvaldības iestādes cenšas iepirkt preces, pakalpojumus un būvdarbus, kuru ietekme uz vidi visā to dzīves ciklā būs mazāka nekā precēm, pakalpojumiem, kam raksturīgas pašas primārās funkcijas, bet, kas būtu iegādāti, piemērojot citādus iepirkuma principus”⁷.

Kritēriji rādītāja „ZI vai ZPI” piemērošanai:

- ✓ SAM īstenošanai plānoti būvdarbu līgumi,
- ✓ SAM īstenošanai plānoti piegādes līgumi,
- ✓ ZI vai ZPI iekļauts normatīvajos aktos par SAM īstenošanu kā atbalstāma darbība,
- ✓ ZI vai ZPI vērtē projektu iesniegumu vērtēšanas procesā, paredzot papildu punktus atbilstoši iepirkumā izvēlēto ZI vai ZPI kritēriju skaitam (minimālais piemērojamo kritēriju skaits – 1).

Vides nosacījumus var iekļaut:

- **konkursa nosaukumā/līguma priekšmetā** – vides pieminēšana iepirkuma nosaukumā dara zināmu, ka līgumā nozīmīga loma būs ekoloģiskajiem raksturlielumiem;
- **tehniskajās specifikācijās**, piemērojot tehniskos standartus, ekomarķējumu kritērijus un specifiskus vides atlases kritērijus saskaņā ar vides aizsardzības noteikumiem:
 - ierobežojumi noteiktu vielu, savienojumu klātbūtnei precē vai izstrādājumā,
 - maksimālās pieļaujamās vielu un savienojumu koncentrācijas,
 - vēlamās apstrādes un ražošanas metodes,
 - preces lietošanas ilguma un veida prasības,
 - prasības par informāciju lietotājiem;
- **pretendentu atlases prasībās**:
 - atbilstoša tehniskā aprīkojuma esamība,
 - atbilstošas zināšanas un profesionālā kvalifikācija,
 - iepriekšējā pieredze līdzīgos darbos;
- **saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēle** – izvēloties piemērot saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma variantu, līdztekus cenai var tikt vērtēti arī citi kritēriji, tajā skaitā arī vides aspekti. Ir jāveic aprites cikla analīze, ar kuras palīdzību var novērtēt visas preces aprites cikla laikā radušās izmaksas (preces cena, uzstādīšana, energoresursu izmaksas, lietošanas izmaksas, uzturēšanas izmaksas un utilizācijas izmaksas);
- **speciālos līguma izpildes nosacījumos** saistībā ar vides aizsardzības prasībām, ievērojot nosacījumu, ka tie ir norādīti iepirkuma dokumentācijā (pasūtītājs var konkretizēt, piemēram, kā preces piegādājamas, pakalpojuma sniegšanas veidu un prasības personālam par noteiktu kvalifikāciju).

⁵http://www.vidm.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publiskais_iepirkums/files/text/Darb_jomas//VIDMZinop1_B%20_090109.doc

⁶http://www.vidm.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publiskais_iepirkums/files/text/Darb_jomas//VIDMZinop2_C_090109.doc

⁷ http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_lv.pdf

Atsevišķām preču un pakalpojumu grupām⁸ ZPI iepirkumos jāpiemēro obligāti saskaņā ar MK noteikumu Nr. 353 1.2. apakšpunktu.

Piezīme. ZPI piemēro visos iepirkumos, uz kuriem attiecināmi MK noteikumi Nr.353 un kuriem piemēro spēkā esošu Publisko iepirkumu likumu:

- piegādes un pakalpojumu līgumi ar paredzamo līgumcenu 10 000 EUR vai lielāka,
 - būvdarbu līgumi ar paredzamo līgumcenu 20 000 EUR vai lielāka.
1. ZPI prasības un kritēriji tiek iekļauti piedāvājuma izvērtēšanas kritērijos, ja:
 - a. publiskas piegādes un pakalpojumu līgumu paredzamā līgumcena ir 10 000 EUR vai lielāka, bet mazāka par 42 000 EUR,
 - b. publiska būvdarba līgumu paredzamā līgumcena ir 20 000 EUR vai lielāka, bet mazāka par 170 000 EUR;
 - c. pasūtītājs ir tiesīgs nepiemērot Publisko iepirkumu likuma 9. panta noteikumus, ja tiek slēgts iepirkuma līgums par pārtikas produktu piegādi, tā paredzamā līgumcena ir zemāka par 42 000 *euro* un tiek ievērotas Ministru kabineta noteiktās zaļā publiskā iepirkuma prasības attiecībā uz pārtikas produktu piegādēm.
 2. ZPI prasības un kritēriji tiek iekļauti iepirkuma procedūras dokumentos (pretendentu atlase, tehniskās specifikācijas, piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji, līguma izpildes nosacījumi...), ja:
 - a. publiskas piegādes un pakalpojumu līgumu paredzamā līgumcena ir 42 000 EUR vai lielāka,
 - b. publiska būvdarbu līgumu paredzamā līgumcena ir 170 000 EUR vai lielāka.

ZI vai ZPI identifikācijas pamatkritēriji balstās uz visiem saistošiem tiesību aktiem vides jomā:

Kritērijs ⁹	Piemēri
Energoefektivitāte	<p>Iepērk energoefektīvus modeļus un apgaismojumu, kuru ekspluatācijas laikā nodrošināts zems enerģijas patēriņš.</p> <p>Nodrošina, ka ēkas vispārējais enerģijas patēriņš (ieskaitot apkuri, kondicionēšanu, karsto ūdeni, ventilāciju un elektroapgādi) ir zemāks nekā maksimālais noteiktais.</p> <p>Izmanto energoefektīvas apgaismes, apkures, kondicionēšanas un ventilēšanas sistēmas vai tehnoloģijas.</p> <p>Iepērk energoefektivitātes ziņā visefektīvāko siltumizolāciju.</p> <p>Piemēro prasības apkures elementiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • automātiskie siltuma regulatori – ar tiem iegūst gan apkures izmaksu ekonomiju, gan rodas motivācija visas ēkas siltināšanai; • autonomie siltummezgli ar āra gaisa temperatūras devēju – atkarībā no gaisa temperatūras ārā koriģē apsildes līmeni telpās; • siltuma patēriņa sadalītāji radiatoriem; • balansējošie vārsti ūdens sistēmā nodrošina, ka karstā ūdens

⁸ Biroja papīrs, drukas iekārtas, datortehnika un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūra, pārtika un ēdināšanas pakalpojumi, tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi, iekštelpu apgaismojums, ielu apgaismojums un satiksmes signāli.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Vadlīnijas Zaļā publiskā/zaļā iepirkuma piemērošanai pieejamas VARAM vietnē:
http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publiskais_iepirkums/?doc=22769;
http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publiskais_iepirkums/

Atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana	<p>apgāde visā mājā ir izlīdzināta.</p> <p>Iepērk videi draudzīgu apkures un ūdens sildīšanas sistēmu: biomasa, biogāze, biodeģviela, ģeotermālā enerģija jeb siltumsūkņi un saules kolektori.</p> <p>Palielina no atjaunojamiem enerģijas avotiem iegūtās elektroenerģijas īpatsvaru.</p> <p>Priekšroku dod elektroenerģijai, kas iegūta augstas efektivitātes koģenerācijā vai koģenerācijā, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus, vai vienīgi ar gāzi darbināmās koģenerācijas stacijās.</p> <p>Izmanto atjaunojamus dabas resursus, tīrus materiālus (bez kaitīgiem piemaisījumiem), atjaunojamus materiālus un otrreizējās pārstrādes materiālus.</p> <p>Iepērk otrreizējai pārstrādei piemērotu aprīkojumu ar ilgāku darbmūžu, iespēju pieņemt atpakaļ.</p> <p>Netiek pieļauta atsevišķu vielu esamība materiālu sastāvā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otrreiz pārstrādāti koksnī saturoši produkti (piem., kokmateriāli), plastmasa, tērauds vai citi materiāli, par kuriem nav pavaddokumenta, kas apliecina, ka tie nesatur bīstamas vielas (kā noteikts valsts normatīvos); • izstrādājumi, kas satur fluorogļūdeņražus (HFC); • izstrādājumi, kas satur sēra heksafluorīdus (SF₆); <p>Iepērk videi nekaitīgas riepas un reģenerētas smēreļļas.</p> <p>Iepērk tādus transportlīdzekļus, kuru gaisa kondicionēšanas sistēmu dzesētājiem ir mazs GSP (globālās sasilšanas potenciāls).</p>
Videi nekaitīgi pielietojamie materiāli	<p>Veicina augsti efektīvu ūdens taupīšanas tehnoloģiju ieviešanu un samazina ūdens resursu izmantošanu būvniecībā.</p> <p>Visas sanitārās un virtuves ūdens iekārtas aprīko ar jaunākajām tirgū pieejamām ūdeni taupošām tehnoloģijām, lai samazinātu ūdens patēriņu un samazinātu attīrāmo notekūdeņu daudzumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dubultās ūdens nolaišanas sistēmas skalojamā kastei būtu jāizmanto maksimāli, attiecīgi 6 litri ūdens pie pilnas ūdens nolaišanas un 3 litri – samazināta ūdens daudzuma nolaišanas gadījumā. • bezūdens klozetpodos jāizmanto vai nu bioloģiski noārdāms šķidrums, vai tam jādarbojas pilnībā bez ūdens. • ūdens taupības iekārtām, kas ievietotas skalojamās kastēs, jāuzrāda vismaz 30% ūdens ietaupījums ūdens nolaišanā. • krānu ieliktniem jāietaupa vismaz 50% ūdens salīdzinājumā ar parastu krāna lietošanu. <p>Piemēro atkārtotu pelēko notekūdeņu (nesatur fekālijas) un lietus ūdeņu izmantošanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tehnoloģiju uzbūve un kvalitāte, ieskaitot piemērošanās spēju ēkas projektam; • paredzamā lietus ūdens un pelēko notekūdeņu procentuālā attiecība kopējā ūdens apgādē; • uzturēšanas izmaksas un izstrādājumu ilgmūžība (uzstādīšanas un uzturēšanas izmaksas).
Ūdens apsaimniekošana	<p>Nodrošina notekūdeņu attīrīšanu – neattīrīti notekūdeņi nenonāk vidē.</p> <p>Nodrošina nojaukšanas darbos radīto būvniecības atkritumu atbilstīgu apsaimniekošanu.</p> <p>Izmanto atkārtoti izmantojamus konteinerus, lai transportētu nepieciešamos materiālus.</p>
Atkritumu rašanās samazināšana un apsaimniekošana	<p>Būvmateriālu piegādātāji pieņem atpakaļ, nodrošina to pārstrādi un pēc iespējas otrreiz izmanto būvmateriālu iepakojumu.</p> <p>Izmanto piemērotas metodes, lai samazinātu un pārstrādātu būvniecības procesā radītos atkritumus.</p> <p>Nodrošina izlietotu smēreļļu un nolietotu riepu pareizu savākšanu un apsaimniekošanu.</p>

Iepakojums	Iepērk izstrādājumus, ko var viegli demontēt un pārstrādāt. Nodrošina izmantotā iepakojuma pārstrādi un reģenerāciju. Palielina otrreizēji pārstrādātā iepakojuma izmantošanu.
Transporta pakalpojumi	Transportēšanā un būvniecības vietā izmanto energoefektīvus transporta līdzekļus – dod priekšroku preču pārvadāšanai ar transporta līdzekļiem, kas atbilst vismaz EURO 6 standartam vai transporta līdzekļiem, kas izmanto alternatīvās degvielas (piemēram, biodegvielu), kā arī transportēšanai pa dzelzceļu vai ar kuģi. Izmanto efektīvas loģistikas ķēdes – jo mazāks attālums, jo videi draudzīgāks. Iepērk zema emisiju līmeņa (SEG – siltumnīcefekta gāzes, citas izplūdes gāzes, troksnis) transportlīdzekļus.

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda:

Kopējais projekta finansējums, EUR	sasniedzamā vērtība
ZI vai ZPI finansējums, EUR	sasniedzamā vērtība

Ja, uzsākot projekta īstenošanu, nav nosakāms iepirkuma, kur plānots integrēt vides aizsardzības prasības, apjoms, t.i., līguma vērtība EUR, kā sasniedzamo vērtību norāda “0,0 EUR”, bet piezīmēs norāda plānoto ZI vai ZPI iepirkumu skaitu un, ka dati par sasniegto vērtību tiks iesniegti ar noslēguma maksājuma pieprasījumu.

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS:

Kopējais projekta finansējums, EUR	aktuālā vērtība
ZI vai ZPI finansējums, EUR	aktuālā vērtība

4.2. Zaļās darbvietas

ZDV ir darba vietas, kas veicina ilgtspējīgas vides saglabāšanu vai atjaunošanu, vai tās būtu tradicionālajās nozarēs, piemēram, apstrādes rūpniecībā un būvniecībā, vai jaunās zaļās nozarēs, piemēram, atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes jomā. (ANO Starptautiskā darba organizācija: http://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/news/WCMS_220248/lang--en/index.htm). Uzņēmuma līmenī, zaļās darbvietas var ražot preces vai sniegt pakalpojumus, kas dod labumu videi, bet ne vienmēr zaļās darbvietas rada vides preces vai pakalpojumus.

ZDV ir darba vietas, kas mazina uzņēmumu un ekonomikas nozaru ietekmi uz vidi līdz sasniegts ilgtspējīgs līmenis, palīdz samazināt enerģijas, izejvielu un ūdens patēriņu, sekmēt oglekļa maziētelpīgu ekonomiku un samazināt SEG emisijas. ZDV nav tikai darba vietas kādā no jaunajām nozarēm, bet gan visas darba vietas, kuras radītas, visās nozarēs mazinot ražošanas procesu un produktu ietekmi uz vidi.

ZDV identifikācijas kritēriji – darba vietas, kas:

- ✓ samazina enerģijas patēriņu,
- ✓ nepieciešamās enerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus,
- ✓ izmanto tehnoloģijas, kas samazina izejvielu patēriņu,
- ✓ izmanto tehnoloģijas, kas ierobežo SEG emisijas,
- ✓ izmanto tehnoloģijas, kas samazina gaisā, ūdenī un augsnē novadītās piesārņojošo vielu emisijas,
- ✓ samazina radīto atkritumu daudzumu, aizsargā un atjauno ekosistēmas.

Rādītāja ZDV pamatkritēriji:

Piemērošanas sfēra/ /atbalsta saņēmēji	NACE kods	Skaidrojums
Vides aizsardzības pakalpojumu sniegšana	36; 37; 38	Ūdenssaimniecības uzņēmumos, atkritumu apsaimniekošanas un atkritumu pārstrādes uzņēmumos strādājošie, īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekotāji.
Energoapgāde	35	Enerģijas ražošanas uzņēmumos no atjaunojamiem energoresursiem strādājošie, energoefektivitātes uzlabošanā iesaistītie strādājošie.
Būvniecība	41; 42	Būvniecības uzņēmumos, kas izmanto videi draudzīgus materiālus, nodrošina vidi saudzējošu atkritumu apsaimniekošanu, energoefektīvus transportlīdzekļus u.c., strādājošie.
Videi draudzīgu produktu ražošana		Uzņēmumu darbinieki, kas ražo produktus, kuriem ir ilgs kalpošanas laiks un kurus var izmantot atkārtoti, salabot, izjaukt, bet to sastāvdaļas izmantot vēlreiz vai utilizēt, energoefektīvas preces, ekoloģiskas preces un preces ar ekomarķējumu.
Ražošanas procesu uzlabošanas izstrāde	72	Inženieri, pētnieki, tehnologi, kas iesaistīti ražošanas procesu un tehnoloģiju uzlabošanā, radot energoefektīvas tehnoloģijas, eko-inovācijas, procesus ar zemāku emisiju līmeni.
Uzlabotu ražošanas procesu ieviešana		Uzņēmumos, kuros ir zems oglekļa emisiju līmenis un resursi tiek izmantoti efektīvi, kas izmanto energoefektīvas tehnoloģijas un ievieš eko-inovācijas, strādājošie.
Transporta pakalpojumi	49; 50; 52; 77	Elektromobiļu vadītāji, sabiedriskā elektrotransporta vadītāji, transporta līdzekļu, kas atbilst vismaz EURO 6 standartam vai transporta līdzekļu, kas izmanto alternatīvās degvielas (piemēram, biodegvielu), vadītāji.
Komerccabiedrības, pārvaldes iestādes		Uzņēmumos un iestādēs, kurām ir EMAS vai ISO 1400 u.c. sertifikāti, strādājošie.
Izglītošanas un apmācības pakalpojumi	85	Vides izglītības, apmācības un informēšanas speciālisti vides aizsardzības un klimata pārmaiņu samazināšanas jomā.
Konsultantu pakalpojumi		Dabas aizsardzības speciālists, vides konsultants, juristi specializējušies vides jautājumos.
Zaļās lauku saimniecības	01; 02	Īpašnieki

Vienas ZDV aprēķins projekta īstenošanas laikā:

- nosaka pilna laika ekvivalentu (turpmāk – PLE_I), kas pēc projekta īstenošanas kļuvušas par atbilstošas slodzes ZDV,
- aprēķina projekta īstenošanas laikā (piemēram, zinātnisko institūciju darbinieki, kas izstrādā jaunas tehnoloģijas) *atbilstošas slodzes ZDV* (PLE_I).

ZDV (PLE_I) visā projekta īstenošanas periodā aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$ZDV = PLE_I = (T_1 + T_2 + \dots + T_g) / 1920 \times G_p, \text{ kur}$$

T – nodarbinātās personas I konkrētā projekta īstenošanas gadā nostrādāto darba stundu skaits, tai skaitā kārtējais atvaļinājums (ja attiecināms);

g – projekta īstenošanas gads ($g = 1, 2, \dots, g$);

1920 – darba stundu skaits vienā gadā;

G_p – projekta īstenošanas periods (gados).

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda:

ZDV skaits (PLE_I) (projekta īstenošanas laikā/pēc projekta pabeigšanas)

sasniedzamā vērtība

30.10.2017.

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS:

ZDV skaits (PLE₁) (projekta īstenošanas laikā/pēc projekta pabeigšanas)

aktuālā vērtība

4.3. Ieguldītais finansējums eko-inovācijās

Eko-inovācijas ir jebkuru jaunu vai būtiski uzlabotu produktu (preces vai pakalpojuma) ieviešana, procesa, organizatorisko pārmaiņu vai mārketinga risinājumu ieviešana, kas samazina dabas resursu (tai skaitā materiālu, enerģijas, ūdens un zemes) lietošanu un samazina kaitīgu vielu izmešus visā aprites ciklā.

Kritēriji rādītāja „Ieguldītais finansējums eko-inovācijās” piemērošanai:

- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts zinātniskām institūcijām,
- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts komersantiem,
- ✓ eko-inovācijas iekļautas normatīvajos aktos par SAM īstenošanu kā attiecināmas izmaksas,
- ✓ eko-inovācijas iekļautas projektu iesniegumu vērtēšanā, paredzot papildu punktus.

Eko-inovāciju identifikācijas pamatkritēriji:

Kritērijs	Skaidrojums
Inovatīvu produktu radīšana, izmantojot otrreizējās pārstrādes materiālus	Komersants, kas produkta ražošanā izmanto otrreizējās pārstrādes materiālus un izejvielas, kā rezultātā izstrādājums var tikt pārstrādāts.
Ilgspējīgu materiālu izstrāde	Materiālu izstrādē izmanto atjaunojamus dabas resursus. Ražošana ir energoefektīva. Ražošana ir resursus un izejvielu taupoša. Ražošanā samazinātas piesārņojošo vielu emisijas vidē, samazināts radīto atkritumu apjoms salīdzinājumā ar analogiem ražošanas procesiem. Materiāli ir otrreiz pārstrādājami.
Inovatīvi risinājumi atkritumu samazināšanā un pārstrādē	Tehnoloģijas nodrošina radīto atkritumu apjoma samazinājumu un novēršanu (bezatlikumu tehnoloģijas) salīdzinājumā ar analogiem ražošanas procesiem. Izstrādāta/ieviesta jauna atkritumu pārstrādes metode ar mazāku enerģijas/ dabas resursu (piemēram, ūdens) patēriņu un mazākām piesārņojošo vielu emisijām.
Jaunas tehnoloģijas ūdens izmantošanā un taupīšanā	Ražošanā izmanto noslēgto atgriezenisko ciklu ūdens resursu apjomu izmantošanas samazināšanai. Dzesēšanas sistēmas piemērotas lietus ūdeņu izmantošanai. Mazgāšanas/skalošanas procesā samazināts ūdens patēriņš salīdzinājumā ar analogām sistēmām. Tehnoloģiju nomaiņa vai modernizācija – ražošanas iekārtās tiek samazināts elektroenerģijas vai siltumenerģijas patēriņš.
Energoresursu patēriņa samazināšana un atjaunojamo energoresursu izmantošana	Radītas inovatīvas tehnoloģijas, kas patērē mazāk energoresursus nekā šāda veida tirgū pieejamas tehnoloģijas. Tiek ieviestas tehnoloģijas, kuru rezultātā tiek aizstāta fosilo energoresursu izmantošana ar atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda:

Ieguldītais finansējums eko-inovācijās (izstrādē/ieviešanā), EUR

sasniedzamā vērtība

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS:

Ieguldītais finansējums eko-inovācijās (izstrādē/ieviešanā), EUR

aktuālā vērtība

4.4. Atbalstu saņēmējie komersanti eko-inovāciju jomā

Komersanti eko-inovāciju jomā – komersanti produktu, tehnoloģiju vai procesu uzlabošanas sfērā, kas dod ieguldījumu enerģijas efektīvai izmantošanai, izmešu samazināšanai, mazākam resursu patēriņam, atjaunojamo energoresursu izmantošanā, energoefektīvu materiālu un produktu radīšanā, videi draudzīgā un ekonomiskā transportēšanā, ūdens resursu pārvaldībā, atkritumu apjoma samazināšanā un atbilstošā apsaimniekošanā, ekodizaina prasību izstrādē un ieviešanā.

Kritēriji rādītāja „Atbalstītu saņēmējie komersanti eko-inovāciju jomā” piemērošanai:

- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts komersantiem,
- ✓ atbalsts komersantiem eko-inovāciju jomā iekļauts normatīvajos aktos par SAM īstenošanu kā attiecināmas izmaksas,
- ✓ atbalsts komersantiem eko-inovāciju jomā iekļauts projektu iesniegumu vērtēšanā, paredzot papildu punktus.

Eko-inovāciju identifikācijas pamatkritēriji:

Kritērijs	Skaidrojums
Inovatīvu produktu radīšana, izmantojot otrreizējās pārstrādes materiālus	Komersants, kas produkta ražošanā izmanto otrreizējās pārstrādes materiālus un izejvielas, kā rezultātā izstrādājums var tikts pārstrādāts.
Ilgspējīgu materiālu izmantošana	Komersants, kas materiālu izstrādē izmanto atjaunojamus dabas resursus. Komersants, kura ražošana ir energoefektīva.
Inovatīvi risinājumi atkritumu samazināšanā un pārstrādē	Komersants, kas ražošanā samazina piesārņojošo vielu emisijas vidē salīdzinājumā ar analogiem ražošanas procesiem. Komersants, kas izmanto otrreiz pārstrādājamus materiālus. Komersanta izmantotās tehnoloģijas nodrošina atkritumu rašanās samazinājumu un novēršanu, t.sk. bezatlikumu tehnoloģijas. Komersants ievieš jaunu atkritumu pārstrādes metodi ar mazāku enerģijas/dabas resursu (piemēram, ūdens) patēriņu un mazākām piesārņojošo vielu emisijām.
Jaunas tehnoloģijas ūdens izmantošanā un taupīšanā	Komersants ražošanā izmanto noslēgto atgriezenisko ciklu ūdens resursu izmantošanas samazināšanai. Komersanta izmantotās dzesēšanas sistēmas piemērotas lietus ūdeņu izmantošanai. Komersants mazgāšanas/skalošanas procesā samazina ūdens patēriņu salīdzinājumā ar analogām sistēmām.
Energoresursu patēriņa samazināšana un AER izmantošana	Komersants nomainījis vai modernizējis tehnoloģijas – ražošanas iekārtās tiek samazināts elektroenerģijas vai siltumenerģijas patēriņš. Komersants ievieš tehnoloģijas, kuru rezultātā tiek aizstāta fosilo energoresursu izmantošana ar atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda:

Atbalstu saņēmējie komersanti eko-inovāciju jomā, skaits	sasniedzamā vērtība
--	---------------------

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS:

Atbalstu saņēmējie komersanti eko-inovāciju jomā, skaits	aktuālā vērtība
--	-----------------

4.5. Apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās

Vides informācija un izglītība ir pasākumu komplekss, kas veido sabiedrības izpratni par vidi un nodrošina vides aizsardzības prioritāti līdzsvarotā attīstībā. Ar pasākumu kompleksu tiek saprasta tematiskās informācijas pieejamības nodrošināšana, attieksmes veidošana, izglītošana pielietojot neformālās apmācību un prasmju apguves metodes. Vides izglītība ir jāsaprot gan kā formālā, gan kā neformālā izglītība, kas papildina un/vai aktualizē formālo izglītību un ir neatņemamā mūžizglītības sastāvdaļa.

Apmācītie sekojošās jomās:

- ✓ klimata pārmaiņu samazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām,
- ✓ bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu funkciju un pakalpojumu saglabāšana,
- ✓ videi draudzīgo atjaunojamo energoresursu ieguves un izmantošanas attīstība,
- ✓ resursu efektivitāte (dabas resursu ilgtspējīga izmantošana, atkritumu apjoma samazināšana un atbilstoša apsaimniekošana, energoefektivitāte),
- ✓ rūpnieciskā piesārņojuma samazināšana,
- ✓ zaļais iepirkums un zaļais patēriņš,
- ✓ mazietilpīga oglekļa ekonomika.

Kritēriji rādītāja „Apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās” piemērošanai:

- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts izglītības, apmācības un informēšanas pasākumiem vides un klimata pārmaiņu jomā,
- ✓ izglītības, apmācības un informēšanas pasākumi vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā iekļauti normatīvajos aktos par SAM īstenošanu kā attiecināmas izmaksas (piemēram, ūdenssaimniecības un atkritumsaimniecības infrastruktūras projekti),
- ✓ izglītības, apmācības un informēšanas pasākumi vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā iekļauti projektu iesniegumu vērtēšanā, paredzot papildu punktus, vai tiek vērtēti ar nozares kvalitātes kritēriju.

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda:

Apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās, skaits	sasniedzamā vērtība
---	---------------------

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS:

Apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās, skaits	aktuālā vērtība
---	-----------------

4.6. Enerģijas gala patēriņš

Attīstoties ekonomikai un pieaugot sabiedrības labklājības līmenim, strauji pieaug pieprasījums pēc enerģijas un ar to saistītais primāro energoresursu patēriņš – pieaug dabas resursu patēriņš un noplicināšana, vides piesārņošana, kas var radīt neatgriezeniskas izmaiņas Zemes atmosfērā, klimata pārmaiņas u.c. procesus.

Energoresursu gala patēriņš ir visu enerģijas veidu piegādes galalietotājam tiešam patēriņam, t.i., rūpniecībai, transportam, pakalpojumiem, lauksaimniecībai, iedzīvotājiem un pārējām tautsaimniecības nozarēm.

Kritēriji rādītāja „Enerģijas gala patēriņš” piemērošanai:

- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem,
- ✓ normatīvajos aktos par SAM īstenošanu iekļauti minimāli sasniedzamie energoefektivitātes rādītāji,
- ✓ projektu vērtēšanā piemēro:

30.10.2017.

- nozares kvalitātes kritēriju,
- nozares atbilstības kritēriju (projekta vērtēšanas laikā), atbalsta apjomu nosakot atbilstoši sasniegtajam rezultātam (pēc projekta pabeigšanas),
- kvalitātes kritēriju par energoefektivitātes paaugstināšanu, paredzot papildu punktus;
- ✓ energoefektivitātes paaugstināšanas izmaksas iekļautas normatīvajos aktos par SAM īstenošanu kā attiecināmas izmaksas,
- ✓ citi pasākumi, kuru rezultātā samazinās enerģijas gala patēriņš, t.sk. atbalsta programmas komersantiem.

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda, t.i., ievada informāciju KP VIS:

Enerģijas gala patēriņš, MWh	sākotnējā vērtība (pēdējā pilna kalendārā gada laikā pirms projekta iesniegšanas)	sasniedzamā vērtība (plānotais primārās enerģijas vai enerģijas gala patēriņš pēc projekta pabeigšanas gadā)
------------------------------	--	---

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS par pilna kalendārā gada (pēc projekta pabeigšanas) ietvaros primārās enerģijas patēriņu vai enerģijas gala patēriņu:

Enerģijas gala patēriņš, MWh	aktuālā vērtība
------------------------------	-----------------

4.7. Uzstādītā jauda no atjaunojamiem energoresursiem un saražotais enerģijas apjoms no atjaunojamiem energoresursiem

Atjaunojamie energoresursi (turpmāk - AER) ir vēja, saules, viļņu, paisuma un bēguma, ūdens enerģija, kā arī aerotermālā enerģija (siltumenerģija, kura uzkrājas gaisā), ģeotermālā enerģija (siltumenerģija, kura atrodas zem cietzemes virsmas) un hidrotermālā enerģija (siltumenerģija, kura atrodas virszemes ūdeņos), atkritumu poligonu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu gāzes, biogāze un biomasas. Galvenie atjaunojamie energoresursi Latvijā ir hidroresursi un biomasas (lauksaimniecības kultūras (rapsis, graudaugi) un koksne), mazākā mērā – vēja enerģija un biogāze. Attīstot AER izmantošanu, samazinās arī transporta radītās emisijas. Cieto daļiņu emisiju samazinājums atkarīgs no aizstājamā energoresursa – piemēram, ja tiek aizstātas ogles, tiek samazinātas arī SO₂ emisijas. Biogāzes ražotnes novērš metāna CH₄ emisijas, kas ir siltumnīcefektu izraisošā gāze ar augstu globālās sasilšanas potenciālu.

Kritēriji rādītāju piemērošanai:

- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts fosilo energoresursu aizstāšanai ar AER enerģijas ražošanā,
- ✓ SAM īstenošanai plānots atbalsts AER tehnoloģiju uzstādīšanai (esošo enerģijas ražošanas jaudu palielināšana vai jaunu enerģijas ražošanas iekārtu ieviešana),
- ✓ normatīvajos aktos par SAM īstenošanu kā attiecināmas izmaksas paredzētas izmaksas fosilo energoresursu aizstāšanai ar AER, ja ēkā tiek veikti energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi (ja tiek sasniegti īpaši augsti energoefektivitātes rādītāji)¹⁰,
- ✓ atbalsts AER iekļauts projektu iesniegumu kvalitātes vērtēšanā, paredzot papildu punktus.

Rādītāju uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda, t.i., ievada informāciju KP VIS:
 - esošo fosilos energoresursus izmantojošo tehnoloģiju jaudu;

¹⁰ Skatīt 4.1. sadaļu “Enerģijas gala patēriņš”
30.10.2017.

- plānoto AER tehnoloģiju jaudu pēc projekta pabeigšanas;
- no fosilajiem energoresursiem (ogles, gāze, dīzeļdegviela u.c.) saražoto enerģijas apjomu (MWh) pēdējā pilna kalendārā gada laikā pirms projekta iesniegšanas;
- plānoto saražojamo enerģijas apjomu (MWh) ar AER tehnoloģijām pēc projekta pabeigšanas pilna kalendārā gada laikā:

Uzstādītā jauda no AER (esošo enerģijas ražošanas jaudu palielināšana), MW	sākotnējā vērtība (pirms projekta uzsākšanas)	sasniedzamā vērtība (pēc projekta īstenošanas)
Uzstādītā jauda no AER (jaunu enerģijas ražošanas iekārtu ieviešana vai esošo enerģijas ražošanas iekārtu aizvietošana), MW	sākotnējā vērtība (pirms projekta uzsākšanas)	sasniedzamā vērtība (pēc projekta īstenošanas)
Saražotais enerģijas apjoms (AER), MWh	sākotnējā vērtība (pirms projekta uzsākšanas)	sasniedzamā vērtība (pēc projekta īstenošanas)

Katram rādītājam piezīmju laukā norāda gan fosilo energoresursu veidu, gan AER veidu:

Fosilo energoresursu veids¹¹	
	<i>ogles, ja attiecināms</i>
	<i>gāze, ja attiecināms</i>
	<i>dīzeļdegviela, ja attiecināms</i>
	<i>cits (norāda kāds)</i>
AER veids⁷	
	<i>biomasa, ja attiecināms</i>
	<i>biogāze, ja attiecināms</i>
	<i>vēja enerģija, ja attiecināms</i>
	<i>saules enerģija, ja attiecināms</i>
	<i>hidroenerģija, ja attiecināms</i>
	<i>cits (norāda kāds), ja attiecināms</i>

* Ja tiek nomainītas vairākas esošas fosilos energoresursus izmantojošas tehnoloģijas vai plānots uzstādīt vairākas AER tehnoloģijas informāciju, norāda par katru no tām.

- pēc projekta pabeigšanas ievada informāciju KP VIS par pilna kalendārā gada (pēc projekta pabeigšanas) ietvaros saražoto enerģijas apjomu no AER, MWh un projekta ietvaros uzstādīto AER jaudu, MW.

Uzstādītā jauda no AER (esošo enerģijas ražošanas jaudu palielināšana), MW	aktuālā vērtība
Uzstādītā jauda no AER (jaunu enerģijas ražošanas iekārtu ieviešana vai esošo enerģijas ražošanas iekārtu aizvietošana), MW	aktuālā vērtība
Saražotais enerģijas apjoms (AER), MWh	aktuālā vērtība

Piezīmju laukā norādot gan fosilo energoresursu veidu, gan AER veidu:

Fosilo energoresursu veids⁷	
	<i>ogles, ja attiecināms</i>
	<i>gāze, ja attiecināms</i>
	<i>dīzeļdegviela, ja attiecināms</i>
	<i>cits (norāda kāds)</i>
AER veids⁷	
	<i>biomasa, ja attiecināms</i>
	<i>biogāze, ja attiecināms</i>
	<i>vēja enerģija, ja attiecināms</i>
	<i>saules enerģija, ja attiecināms</i>

¹¹ Norāda naturālās mērvienībās (atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes sagatavotajā un publicētajā energobilancē norādītajām mērvienībām)

4.8. Pārstrādātie, reģenerētie un dalīti savāktie atkritumi

Atkritumu dalītā savākšana – atkritumu savākšana, atsevišķi nodalot atkritumus pēc to veida un īpašībām, lai veicinātu atkritumu sagatavošanu reģenerācijai vai apglabāšanai, kā arī reģenerāciju vai apglabāšanu.

Atkritumu reģenerācija – jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana ražošanas procesos vai tautsaimniecībā, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādai izmantošanai.

Atkritumu pārstrāde – atkritumu reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tilpju aizbēršanai¹².

Rādītāju „Pārstrādātie, reģenerētie un dalīti savāktie atkritumi” piemērošanas kritēriji:

Dalīti savāktie atkritumi:

- ✓ atkritumu (vismaz papīrs, plastmasa, stikls, metāls) dalīta savākšana;

Pārstrādātie atkritumi:

- ✓ esošo atkritumu šķirošanas iekārtu jaudu palielināšana,
- ✓ jaunu šķirošanas iekārtu izbūve,
- ✓ esošo atkritumu pārstrādes jaudu palielināšana,
- ✓ jaunu atkritumu pārstrādes iekārtu izveide,
- ✓ esošo atkritumu sagatavošanas jaudu palielināšana,
- ✓ jaunu atkritumu sagatavošanas iekārtu izbūve,
- ✓ bioloģiski noārdāmo atkritumu aerobā vai anaerobo apstrāde¹³;

Reģenerētie atkritumi:

- ✓ atkritumu reģenerācija enerģijas ieguvei,
- ✓ atkritumu sagatavošana izmantošanai par kurināmo.

➤ *Kopējā atkārtotai izmantošanai sagatavoto, pārstrādāto vai materiālu reģenerācijai pakļauto atkritumu svarā iekļauj arī to Latvijā radīto atkritumu svaru, kas nosūtīti uz citu Eiropas Savienības dalībvalsti.*

➤ *Ja atkritumi tiek nosūtīti uz valsti, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, tos uzskata par attiecīgi sagatavotiem tikai tādā gadījumā, ja sūtījums atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem un jo īpaši tās 49.panta 2.punktā minētajiem nosacījumiem¹⁴.*

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs

- projekta iesniegumā norāda, t.i., KP VIS piezīmju laukā ievada informāciju:

Dalīti savāktie atkritumi, t		
<i>Plastmasa, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniegtajā vērtība
<i>Stikls, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniegtajā vērtība

¹² Atkritumu apsaimniekošanas likums, 18.11.2010.

¹³ Bioloģiski noārdāmo atkritumu aerobo un anaerobo apstrādi uzskata par pārstrādi, ja apstrādes rezultātā tiek saražots komposts vai atkritumu anaerobās apstrādes digestāts (atkritumu reģenerācijas kods R10).

¹⁴ 2013. gada 2. aprīļa MK noteikumi Nr. 184 „Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju”.

<i>Metāls, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Papīrs, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Kartons, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Nolietotie transportlīdzekļi, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Celtniecības atkritumi, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Elektroniskie atkritumi, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
Pārstrādātie atkritumi, t		
<i>Plastmasa, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Stikls, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Metāls, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Papīrs, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Kartons, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Nolietotie transportlīdzekļi, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Celtniecības atkritumi, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
<i>Elektroniskie atkritumi, ja attiecināms</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība
Reģenerētie atkritumi, t		
<i>Atkritumu klase</i>	sākotnējā vērtība	sasniedzamā vērtība

- pēc projekta pabeigšanas KP VIS piezīmju laukā ievada informāciju par pilnu kalendāro gadu pēc projekta pabeigšanas:

Dalīti savākti atkritumi, t	
<i>Plastmasa, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Stikls, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Metāls, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Papīrs, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Kartons, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Nolietotie transportlīdzekļi, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Celtniecības atkritumi, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Elektroniskie atkritumi, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
Pārstrādātie atkritumi, t	
<i>Plastmasa, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Stikls, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Metāls, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Papīrs, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Kartons, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Nolietotie transportlīdzekļi, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Celtniecības atkritumi, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
<i>Elektroniskie atkritumi, ja attiecināms</i>	aktuālā vērtība
Reģenerētie atkritumi, t	
<i>Atkritumu klase</i>	aktuālā vērtība

4.9. Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums

Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums atbilst 5.3.1. SAM iznākuma rādītājam.

Saskaņā ar 2002. gada 22. janvāra MK noteikumiem Nr. 34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” centralizētas kanalizācijas sistēmas ierīko visās aglomerācijās, kur cilvēku ekvivalents ir lielāks vai vienāds ar 2000. Par centralizētu kanalizācijas sistēmu ierīkošanu atbild vietējā pašvaldība. Ja centralizētas kanalizācijas sistēmas izveide ir ekonomiski neizdevīga vai neuzlabos vides kvalitāti, notekūdeņu savākšanai izmanto

30.10.2017.

decentralizētas kanalizācijas sistēmas vai cita veida ietaises (turpmāk – decentralizēta kanalizācijas sistēma), kas nodrošina līdzvērtīgu vides aizsardzības līmeni.

Kanalizācijas sistēmu ierīkošanu aglomerācijās, kurās cilvēku ekvivalents ir virs 100 000, pabeidz līdz 2008. gada 31. decembrim, aglomerācijās, kurās cilvēku ekvivalents ir no 10 000-100 000, – līdz 2011. gada 31. decembrim, visās pārējās aglomerācijās, kurās cilvēku ekvivalents ir virs 2000, – līdz 2015. gada 31. decembrim.

Prasības no aglomerāciju komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām emitētajām vielām

Parametrs	Cilvēku ekvivalents	Koncentrācija vai attīrīšanas tehnoloģija	Piesārņojuma samazinājuma procenti
Bioķīmiskais skābekļa patēriņš (BSP ₅)	< 200	atbilstoša attīrīšana	-
	200-2000	atbilstoša attīrīšana	50-70
	2000-10000	25 mg/l	70-90
	> 10000	25 mg/l	70-90
Ķīmiskais skābekļa patēriņš (ĶSP)	< 200	atbilstoša attīrīšana	-
	200-2000	atbilstoša attīrīšana	50-75
	2000-10000	125 mg/l	75
	> 10000	125 mg/l	75
Suspendētās vielas - kopējais daudzums	līdz 10000	mazāk nekā 35 mg/l	90
	10000 un vairāk	mazāk nekā 35 mg/l	90
Kopējais fosfors (P _{kop})	< 2000	atbilstoša attīrīšana	-
	2000-10000	atbilstoša attīrīšana	10-15
	10000-100000	2 mg/l	80
	> 100000	1 mg/l	80
Kopējais slāpekļis (N _{kop})	< 2000	atbilstoša attīrīšana	-
	2000-10000	atbilstoša attīrīšana	10-15
	10000-100000	15 mg/l	70-80
	> 100000	10 mg/l	70-80

Rādītāja piemērošanas kritēriji:

- ✓ kanalizācijas tīklu paplašināšana,
- ✓ māju pievadu izbūve,
- ✓ notekūdeņu attīrīšanas kvalitātes uzlabošana,
- ✓ kanalizācijas tīklu rekonstrukcija.

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs PI norāda:

- kopējo iedzīvotāju skaitu aglomerācijā,
- iedzīvotāju skaitu aglomerācijā, kas izmanto centralizētās kanalizācijas pakalpojumus

Kopējais aglomerācijas iedzīvotāju skaits	<i>sākotnējā vērtība</i>	<i>sasniedzamā vērtība</i>	<i>aktuālā vērtība</i>
Iedzīvotāju skaits, kuru māsaimniecībām ir pievads centralizētai kanalizācijas sistēmai	<i>sākotnējā vērtība</i>	<i>sasniedzamā vērtība</i>	<i>aktuālā vērtība</i>

Rādītāja uzraudzība

Projekta iesniedzējs/finansējuma saņēmējs ievada informāciju KP VIS:

Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums, skaits	<i>sākotnējā vērtība</i>	<i>sasniedzamā vērtība</i>	<i>aktuālā vērtība</i>
---	--------------------------	----------------------------	------------------------

30.10.2017.